

สิทธิตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน
คดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

Rights under Consideration for Injured Persons and Compensation and Expenses for the
Accused Act , 2001 and Amended (No. 2), 2016

ธนุ ไม้แก้ว*, สมพงศ์ บุญมาก และไสว คำสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Tanoo Maikaew*, Sompong Bunmak and Sawai Kamsuwan

Mahamakut University, Royal College Sri Thammamasokrat Campus

บทคัดย่อ

สภาพสังคมไทยในยุคปัจจุบัน มีความสลับซับซ้อนและยุ่งเหยิงอย่างมาก มีการก่ออาชญากรรมรุนแรง อยู่เสมอ โดยพิจารณาจากสถิติการกระทำความผิดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติปีงบประมาณ พ.ศ.2556 พบว่า มีการรับแจ้งความ (ร้องทุกข์) 662,864 เรื่อง จับกุมผู้กระทำความผิด 708,541 คน (Royal Thai Police, 2013) สถิติคดีอาญาปรากฏ ผู้ต้องหาส่งตัวไปสำนักงานอัยการทั่วประเทศ มีคดีค้างมาและรับคดีใหม่ 627,181 เรื่อง ผู้ต้องหา 458,669 คน ฟ้องศาล 581,234 เรื่อง ผู้ต้องหา 703,150 คน สิ่งไม่ฟ้องและอื่น ๆ 34,053 เรื่อง ผู้ต้องหา 36,419 คน คดีเสร็จไป 615,287 เรื่อง ผู้ต้องหา 739,519 คน (Office of the Attorney General. 2015)

สถิติการดำเนินคดีอาญาของศาลยุติธรรมทั่วประเทศ มีปริมาณคดีขึ้น ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลชั้นต้น 751,284 เรื่อง คดีเสร็จไป 677,113 เรื่อง

สรุปสถิติจำเลยที่มีคำพิพากษาของศาลยุติธรรมทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ดังนี้

ประหารชีวิต (คน)	จำคุก (คน)	กักขัง (คน)	ปรับ (คน)	ริบทรัพย์สิน (คน)	รอกาลลงโทษ (คน)	อื่น ๆ (คน)	รวม (คน)
2,001	54,805	30,360	1,576,400	2,653	1,731,654	101,335	3,986,408

(สำนักงานศาลยุติธรรม. 2558)

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ.2556 นักโทษเด็ดขาด 210,744 คน ผู้ต้องขังระหว่าง (สอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องและพิจารณา และอุทธรณ์ฎีกา) 74,143 คน เยาวชนฝากขัง 187 คน ผู้ต้องกักกัน 36 คน และผู้ต้องกักขัง 2,225 คน รวมทั้งหมด 287,335 คน (Department of Corrections, 2013)

จากสถิติผู้กระทำความผิดที่กล่าวมา พออนุมานได้ว่า น่าจะมีผู้เสียหายคดีอาญาจำนวนมากที่ตนเองมิได้มีส่วนให้เกิดอาชญากรรม แต่เป็นเหยื่อของอาชญากรเพียงฝ่ายเดียว และรัฐมีการช่วยเหลือเยียวยาอะไรให้กับเหยื่อหรือผู้เสียหายเหล่านั้น กรณีฆาตกรรมเชอร์รีแอน ดันแคน ผู้ตายมิได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐแต่อย่างใด และผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทั้ง 5 คน ถูกคุมขังในเรือนจำ ต่อมาปรากฏว่าบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำความผิด (Department of Rights and Liberties Protection, 2008 : 13-15) จากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว รัฐจึงได้ออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย และผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เสียหายในคดีอาญาไม่ว่า

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
Email : vimol.kua@gmail.com

Rights under Consideration for Injured Persons and Compensation and Expenses for the
Accused Act , B.E 2544 and Amended (No. 2), B.E. 2559

จะตายหรือบาดเจ็บทางร่างกาย เป็นเพราะถูกหลอกหรือจากการกระทำของผู้อื่นโดยที่ตนเองมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ หรือ รู้เห็นเหตุการณ์แต่อย่างไร จะได้รับค่าตอบแทนจากรัฐ ส่วนจำเลยในคดีอาญาที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างพิจารณา หรือปรากฏหลักฐานตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด แต่เป็น “แพะรับบาป” หรือการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

คำสำคัญ : ผู้เสียหาย, สิทธิ, ค่าตอบแทน, จำเลยในคดีอาญา, ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

Abstract

Social conditions in modern times, there are very complications and messies and always violent crimes by considering crime statistics of office of national police in academy year 2013. It is found that the notification of 662,864 cases and the arrest of the perpetrators 708,541 persons. (Office of National Police, 2013) Criminal statistics that the accused were sent to the prosecutor's offices throughout the country. The criminals are outstanding and new received 627,181 cases and 458,669 accused persons, sued the courts 582,234 cases and 703,150 accused persons. Prosecutor's orders do not sue 34,053 cases and 36,419 persons, and 615,287 completed cases and 739,519 accused persons. Office of Attorney General (2013)

The civilians of the courts throuth out Thailand are 751,284 cases and 677,113 completed cases.

Statistics of judgment by the courts of justice in 2013

Penalty for death	imprison	Detegate	Adjustment	Ripid Property	Waiting punishment	Others	Total
2,001	54,805	30,360	1,576,400	2,653	1,731,654	101,335	3,986,408

(Office of Court of Justice, 2013)

Statistics of Department of Corrections in 2013, there are 210,744 prisoners, 74,143 accused persons (inquiry, preliminary examination appeal and dika) 36 Relegated persons, 2,225 detionees and total 287,335 inmates. (Department of Corrections, 2013)

From statistics of accused persons, we can believe that they should be a lot of criminal penalties which they did not take part in the cases, but they are the only victims of the crimes and what is the government helping them or injured persons, example, Murder of Miss Ann Duncan who did not get help beyond the Thai government and the alleged of 5 persons detained in the prisons. So let's know that the 5 men were the part of counsel. (Department of Protection for Rights and Freedom, 2008 : 13-15) Result of detriment concerning to Murder of Miss Ann Duncan, government, therefore, enacted Laws to protect the rights of the victims to be fair, peace, and good morals of people. By the fact that the persons who were lost in

the criminal cases whether they were physically wounded or died due to a crossfire from another person actions which they themselves did not related in an event of any incident. Those people will receive consideration from the government. The defendant in the criminal was taken by the prosecutors and the detainees are considered the cases. The appeasers are evaluated by the judgment of the accused persons and they were not the persons who made the mistakes, but “a seapegoat.” The defendant’s actions are not wrong and the defendant will receive compensation and expenses from the government under consideration for injured persons and compensation and expenses for the accused Act 2011 and amended (No.2) 2016.

Keyword : Injured Person, Right, Consideration, the Accused, Compensation and Expenses

บทนำ

คืนนอนตอนย่ำรุ่ง เปิดโทรทัศน์นั่งชมข่าว ผู้ประกาศรายงานว่า เมื่อกลางดึกของคืนที่ผ่านมา มีเหตุยิงกันตาย 8 ศพ สิทธิมนุษยชนถูกละเมิดอีกแล้ว ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (Universal Declaration on Human Rights, 1948) กำหนดว่าไม่มีข้อความใดในปฏิญญานี้ที่จะอนุমানว่าให้สิทธิใดๆ แก่รัฐ หมู่คณะ หรือบุคคลที่จะทำกิจกรรม หรือปฏิบัติการใด ที่มุ่งทำลายสิทธิและเสรีภาพดังที่ได้กำหนดไว้ (ข้อ 30) ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตน และมีสิทธิที่จะได้รับความยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายทุกหนทุกแห่ง มีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิจะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการละเมิดปฏิญญาและจากการยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว (ข้อ 3,6 และ7) (Polwan, K., 1995 : 209-213) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน (ปัจจุบัน มาตรา 27 วรรคหนึ่งและสอง) กรณีเหตุการณ์ข้างต้นเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาที่รัฐได้ออกมาเพื่อใช้ควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม ให้อยู่กันด้วยความสงบสุข การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกข่าวหนึ่งพ่อแม่นำพาเด็กหญิงอายุราวๆ 14-15 ปีไปที่สถานีตำรวจ เข้าแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ที่ข่มขืนและกระทำชำเราเด็กหญิงนั้น ตกช่วงสายหยิบหนังสือพิมพ์รายวันขึ้นอ่าน พบข้อความว่า เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมชายคนหนึ่งข้อหาฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ส่งตัวให้พนักงานอัยการฟ้องคดีอาญา ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตามพยานหลักฐาน ภายหลังพบหลักฐานใหม่ผู้กระทำผิดมิใช่บุคคลดังกล่าวแต่เป็นบุคคลอื่น จึงมีการฟ้องคดีใหม่ปรากฏว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำผิดจริง ได้รับอิสรภาพโดยไม่มีเหตุอันควรสงสัยแต่อย่างใด จำเลยถูกดำเนินคดีอาญาและถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาหรือตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก และจะต้องติดคุกฟรีอีกหรือเรื่องนี้ได้มีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 ได้ให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐตามที่คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยพิจารณาให้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

เนื้อความ (Content):

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือจากการทำความผิดอาญาของผู้อื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 25 วรรคสี่) และคดีฆาตกรรมเซอร์แอน ดันแคน สู่การเยียวยาความเสียหายของผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา (Department of Rights and Liberties Protection, 2008 : 13-15) จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 โดยมีเจตนารมณ์ดังนี้

เจตนารมณ์ของกฎหมาย

1. ผู้เสียหายในคดีอาญาที่ถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บหรือเสียหายต่อร่างกายหรือจิตใจ อันเนื่องมาจากการทำความผิดของผู้อื่น โดยที่ตนเองมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาเยียวยาความเสียหายโดยทางอื่น ให้มีสิทธิตามกฎหมายนี้
2. ผู้ที่ตกเป็นจำเลยในคดีอาญา ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดี และปรากฏตามคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามิได้เป็นผู้ทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ให้มีสิทธิตามกฎหมายนี้
3. บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญา ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จากหน่วยงานของรัฐ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด (Department of Rights and Liberties Protection, 2004 : 76)

ผู้มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 3 ได้กำหนด ผู้มีสิทธิ ได้รับความคุ้มครอง ดังนี้

1. ผู้เสียหายในคดีอาญา
2. จำเลยในคดีอาญา

1. ผู้เสียหายในคดีอาญา

ผู้เสียหายในคดีอาญา หมายถึง ผู้ที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ความตายหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการทำความผิดของผู้อื่นและตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการทำความผิดนั้น

สิทธิตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 นั้นการลงโทษทางละเมิดเป็นการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย (Watana sawat, K., 1997 : 9) การกระทำละเมิดเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้มีบทบัญญัติเฉพาะรับรองสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน “ค่าแห่งชีวิต” ซึ่งเป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นตัวเงินไม่ได้ อันเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหาย เมื่อผู้ถูกกระทำละเมิดซึ่งเป็นผู้เสียหายโดยตรง ตายไปแล้ว ย่อมสิ้นสภาพบุคคล ไม่อาจเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ และสิทธิดังกล่าวก็ไม่ตกทอดแก่ทายาทหรืออาจเป็นเพราะเห็นว่าการมีชีวิตมนุษย์ยากแก่การกำหนดค่าสินไหมทดแทน (Pianleee, C., 2009 : 8-22) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม รัฐจึงออกพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 ขึ้นมา เพื่อลดช่องว่างของกฎหมาย และเป็นการเยียวยาช่วยเหลือผู้เสียหาย จำเลย และทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่กฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้มีบทบัญญัติรับรองสิทธิหรือประโยชน์เอาไว้ และในกรณีผู้เสียหายหรือจำเลย ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณีให้สิทธิในการเรียกร้องหรือรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย (มาตรา 6 และ 22) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ทายาทหมายความว่า ผู้สืบสันดาน และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า ทายาทซึ่งมีสิทธิตามกฎหมาย

เรียกว่า ทายาทโดยธรรม (มาตรา 1603 วรรคสอง) ทายาทโดยธรรมได้แก่ ผู้สืบสันดาน บิดามารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ปู่ย่าตายาย ลุงป้า น้าอา และคู่สมรส. (มาตรา 1629) (Kasemsan, C., 2013 : 98) แต่ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2559 บัญญัติว่า ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย ส่วนทายาทซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถให้ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือสามีภริยา ขอรับค่าตอบแทน (มาตรา 23) โดยจะต้องเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิดดังต่อไปนี้

รายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559

ลักษณะ	หมวด	ความผิด	มาตรา
6	-	ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน	มาตรา 224 และ มาตรา 238
9	-	ความผิดเกี่ยวกับเพศ	มาตรา 276 – 287
10	หมวด 1 หมวด 2 หมวด 3 หมวด 4	ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา	มาตรา 288 – 294 มาตรา 295 – 300 มาตรา 301 – 305 มาตรา 306 - 308
11	หมวด 1	ความผิดต่อเสรีภาพ	มาตรา 309 – 310, 311, 312 ทวิ, 313
12	หมวด 1 หมวด 2 หมวด 8	ความผิดฐานวิงวอนทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานบุกรุก	มาตรา 336 มาตรา 337, 339, 339 ทวิ, 340, 340 ทวิ มาตรา 365

(Amendment Act, Compensation for Victims and Compensation And expenses for the defendant in criminal cases (No. 2), 2016 : 10)

หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายหรือทายาทที่ได้รับความเสียหาย

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

- (1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท
- (2) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 20,000 บาท
- (3) ค่าขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ให้จ่ายในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการทำงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
- (4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น นอกจาก (1), (2) และ (3) ให้จ่ายเป็นเงินตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน 50,000 บาท

ค่าตอบแทนตาม (1) และ (2) ให้รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้องและค่าอาหารในอัตราวันละไม่เกิน 1,000 บาท ผู้เสียหายในคดีอาญาถึงแก่ความตาย คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย นั้น ดังต่อไปนี้

- (1) ค่าตอบแทน ให้จ่ายเป็นเงินจำนวนตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
- (2) ค่าจัดการศพ ให้จ่ายเป็นเงินจำนวน 20,000 บาท
- (3) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ให้จ่ายเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 40,000 บาท
- (4) ค่าเสียหายอื่น นอกจาก (1), (2) และ (3) ให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน 40,000 บาท (Ministerial Regulations (No. 2), 2016)

หลักฐานที่ต้องนำมาแสดงในกรณีที่เป็นผู้เสียหาย

1. บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมสำเนา (ของผู้เสียหายและผู้ยื่นคำขอ)
2. สำเนาทะเบียนบ้าน (ถ้ามี)
3. สำเนาทะเบียนสมรส (ถ้ามี)
4. สำเนาสูติบัตร (กรณีผู้เสียหายยังไม่บรรลุนิติภาวะ)
5. สำเนาใบเปลี่ยนชื่อ - สกุล (ถ้ามี)
6. หนังสือมอบอำนาจในกรณีผู้เสียหายไม่สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ (พิการ ไร้ความสามารถ หรือ เสียชีวิต) โดยมอบอำนาจให้ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ผู้บุพการี คู่สมรส (จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย) ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้เสียหายเป็นหนังสือ

หมายเหตุ บุคคลที่มีสิทธิ์ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนหรือค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้องมอบอำนาจให้ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจยื่นคำขอด้วย เพื่อป้องกันข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิ์นั้น

7. ใบเสร็จรับเงินค่ารักษาพยาบาล (ฉบับจริง)
8. ใบรับรองแพทย์ โดยระบุจำนวนวันที่เข้ารับการรักษาผู้ป่วยใน-นอก ให้ชัดเจน (ฉบับจริง)
9. สำเนาบันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดี (เพื่อดำเนินคดี)
10. สำเนาใบชันสูตรแพทย์ (ใบชันสูตรพลิกศพ)
11. แผนที่เกิดเหตุ (กรณีอุบัติเหตุ)
12. สำเนารายงานการสอบสวนของตำรวจ (หมายเลข 9-12 ให้เจ้าพนักงานตำรวจรับรองสำเนา)
13. สำเนาใบมรณะบัตร (กรณีเสียชีวิต)
14. หลักฐานการได้รับชดใช้ค่าเสียหายจากหน่วยงานอื่น ทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน (ถ้ามี)
15. หนังสือรับรองรายได้จากหน่วยงานต้นสังกัด (กรณีเป็นหน่วยงานอิสระให้หน้าหน้าชุมชน/ ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือออกหนังสือรับรองรายได้ พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำเนาทะเบียนบ้านของบุคคลดังกล่าวด้วย)
16. ใบสรุปค่าใช้จ่ายในการจัดการศพ (กรณีเสียชีวิต)
17. ชื่อวัดที่จัดงานศพ โดยให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจลงชื่อรับรองมาด้วย (กรณีเสียชีวิต)
18. บัญชีทายาทผู้ได้รับความเสียหายพร้อมพยาน 2 คน (กรณีเสียชีวิต)
19. หนังสือรับรอง 3 ฝ่ายกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ (จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดสงขลา เฉพาะ อำเภอนาทวี อำเภอนาทวี อำเภอบึงนาราง และอำเภอนาทวี)

หมายเหตุ

1. ฝ่ายทหาร ขอได้จากหน่วย ฉ.ก. ในพื้นที่เกิดเหตุการณ์
2. ฝ่ายตำรวจ ขอได้จากฝ่ายสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
3. ฝ่ายปกครอง ขอได้จากอำเภอในพื้นที่เกิดเหตุการณ์

ผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2559 มาตรา 22 และมาตรา 23 กำหนดไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน
2. กรณีผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย เป็นผู้ไร้ความสามารถ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา ขอรับค่าตอบแทน
3. ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายและมีสิทธิตามกฎหมายไม่สามารถยื่นคำร้องด้วยตนเองได้ ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหายหรือทายาทนั้นแล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนได้
4. ให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการฯหรือคณะอนุกรรมการฯ ตามมาตรา 14/1 ตามแบบที่สำนักงานกำหนด
5. การยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายให้ยื่นได้ภายใน หนึ่งปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำ ความผิด

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 25 บัญญัติว่า ในกรณีผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้มีสิทธิอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

การยื่นอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ผู้อุทธรณ์จะยื่นต่อสำนักงาน หรือศาลจังหวัดที่ผู้ยื่นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต เพื่อส่งให้แก่ศาลอุทธรณ์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งแล้ว

อุทาหรณ์

1. กรณีผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ

ผู้เสียหายได้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเนื่องจากผู้เสียหายถูกสะกัดระเบิดจนได้รับบาดเจ็บ สาเหตุจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พิจารณาตามความในมาตรา 8 (1) และมาตรา 18 (3) (4) และวรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2546 ข้อ 3 (3) (4) จึงวินิจฉัยให้จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ดังต่อไปนี้

1. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ จำนวน 14 วัน ในอัตราวันละ 200 บาท (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่15) พ.ศ.2545) เป็นเงินจำนวน 2,800 บาท

2. ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น เป็นเงินจำนวน 10,000 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 12,800 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันแปดร้อยบาทถ้วน)

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยตามมาตรา 25 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (คำวินิจฉัยที่ 10850/2550)

2. กรณีผู้เสียหายเสียชีวิต

นาง น. ทายาทของนาย ร. ได้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน

ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เนื่องจาก นาย ร. ถูกทำร้ายร่างกายจนถึงแก่ความตาย

3. กรณีผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย

ศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยว่า ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คดีนี้สืบเนื่องมาจากผู้ยื่นคำขอเป็นทนายทของนาย ว. ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ตายในคดีอาญา ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว มีคำวินิจฉัยว่า ผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงมิใช่ผู้เสียหาย ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 จึงวินิจฉัยให้ยกคำขอ

ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้วจากคำวินิจฉัยของศาลจังหวัด ได้ความว่า รถบรรทุกส่วนพ่วงที่จำเลยขับนำหน้าในทิศทางและช่องเดินรถเดียวกันกับรถที่ผู้เสียหายขับ ซึ่งเป็นรถยนต์โดยสารปรับอากาศชั้น 1 (รถทัวร์) ขาดหลุดจากรถบรรทุกสปีลล์ ทำให้ส่วนพ่วงรถบรรทุกซึ่งบรรจุน้ำมันปาล์มหยุดลงทันที และจอดกีดขวางในช่องเดินรถด้านขวา และกีดขวางการจราจรช่องเดินรถคันที่ผู้เสียหายขับแล่นตามหลังมาอย่างกะทันหัน ผู้เสียหายไม่อาจหยุดรถหรือควบคุมบังคับรถหลบหลีกได้ทัน จึงเฉี่ยวชนส่วนพ่วงรถบรรทุกน้ำมันปาล์ม เห็นว่าจากคำวินิจฉัยดังกล่าว ทำให้เห็นสภาพของการควบคุมบังคับรถยนต์โดยสารปรับอากาศของผู้เสียหายในภาวะเช่นที่ผู้เสียหายขับรถอยู่นั้นโดยวิสัยแล้วผู้เสียหายไม่สามารถเบรกหรือควบคุมบังคับรถเพื่อป้องกันไม่ให้ชนกับส่วนพ่วงที่หลุดและจอด กีดขวางในช่องเดินรถอย่างกะทันหันได้ทันที จากข้อเท็จจริงยังไม่พยานหลักฐานที่จะรับฟังได้ว่าผู้เสียหายมีส่วนในการกระทำความผิดฐานประมาทด้วย ดังที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา วินิจฉัยมานั้น ศาลอุทธรณ์ ไม่เห็นด้วย อุทธรณ์ของผู้ยื่นคำขอฟังขึ้น

พิจารณาให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ให้คณะกรรมการฯ พิจารณากำหนดค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้ยื่นคำขอต่อไป (Court of Appeals Judgment, Red Case No. 1754/2009)

2. จำเลยในคดีอาญา

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ บัญญัติว่า เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใด ๆ ไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายอาญา หรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยให้ผู้มีอำนาจออกหมายอาญาหรือเอกสารดังกล่าวระบุเลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าที่ทราบด้วย

จำเลยในคดีอาญา หมายถึง จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559

ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

1. เป็นจำเลยและถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ และถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาของศาล
2. จำเลยหรือทนายทที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้
3. ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด
4. ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

5. ในกรณีจำเลยถึงแก่ความตาย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย เป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณรหรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากจำเลยหรือทายาท แล้วแต่กรณีอาจยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแทนได้

สิทธิการได้รับเงินช่วยเหลือของจำเลย

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 21 กำหนดไว้ดังนี้

(1) ค่าทดแทนการถูกคุมขังให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขังในอัตราที่กำหนดไว้ สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2559)

(2) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากถูกดำเนินคดี (กฎกระทรวงข้อ 5)

(3) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 50,000 บาท หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการดำเนินคดี (กฎกระทรวงข้อ 5)

(4) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี ให้จ่ายในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบกรงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบกรงานได้ นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกรงานได้ตามปกติ

ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตาม (2) และ (3) ให้รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง และค่าอาหารในอัตราวันละไม่เกิน 1,000 บาท (Ministerial Regulations (No. 2), 2016)

(5) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ก. ค่าทนายความ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราที่กำหนดในตารางท้ายกฎกระทรวงนี้ (ดูตาราง)

ข. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินคดี ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 30,000 บาท

อัตราค่าทนายความในการดำเนินคดีแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544

คดีประเภทที่ 1	คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต	อัตราขั้นต่ำเรื่องละ 8,000 บาท อัตราขั้นสูงเรื่องละ 100,000 บาท
คดีประเภทที่ 2	คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึงประหารชีวิตและให้รวมถึงคดีอาญาที่มีความผิดหลายกรรมหลายกระทง ซึ่งแต่ละกระทงมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี แต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วเกินกว่า 10 ปีขึ้นไปด้วย	อัตราขั้นต่ำเรื่องละ 6,000 บาท อัตราขั้นสูงเรื่องละ 75,000 บาท
คดีประเภทที่ 3	คดีอื่นนอกจากคดีในประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2	อัตราขั้นต่ำเรื่องละ 4,000 บาท อัตราขั้นสูงเรื่องละ 50,000 บาท

(Ministerial Regulations (No. 2), 2016.)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545 มาตรา 30 กรณีผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังให้ถืออัตรา 200 บาท/หนึ่งวัน และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2559 มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 30 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 30 ในการกักขังแทนค่าปรับให้ถืออัตรา 500 บาท/หนึ่งวัน”

จำเลยในคดีอาญาถึงแก่ความตาย

จำเลยในคดีอาญาถึงแก่ความตายอันเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี ให้คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ดังนี้

1. ค่าทดแทนให้จ่ายเป็นเงินจำนวน 100,000 บาท
2. ค่าจัดงานศพให้จ่ายเป็นเงินจำนวน 20,000 บาท
3. ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูให้จ่ายเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 40,000 บาท
4. ค่าเสียหายอื่นนอกจาก 1, 2 และ 3 ให้จ่ายเป็นเงินจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน 40,000 บาท (Ministerial Regulations (No. 2), 2016)

หลักฐานที่ใช้ยื่นขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

1. บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐพร้อมสำเนา (ของผู้เสียหายและผู้ยื่นคำขอ)

2. สำเนาทะเบียนบ้าน (ของผู้เสียหายและผู้ยื่นคำขอ)
3. สำเนาทะเบียนสมรส (ถ้ามี)
4. สำเนาสูติบัตร (กรณีผู้เสียหายยังไม่บรรลุนิติภาวะ)
5. สำเนาใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล (ถ้ามี)

6. หนังสือมอบอำนาจในกรณีผู้เสียหายไม่สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ (พิจารณาว่ามีความสามารถหรือเสียชีวิต) โดยมอบอำนาจให้ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ผู้บุพการี คู่สมรส (จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย) ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้เสียหายเป็นหนังสือ

หมายเหตุ บุคคลที่มีสิทธิยื่นคำขอรับค่าทดแทนหรือค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้องมอบอำนาจให้ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจยื่นคำขอด้วย เพื่อป้องกันข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธินั้น

7. ใบเสร็จรับเงินค่ารักษาพยาบาล (ฉบับจริง)
8. ใบรับรองแพทย์ โดยระบุจำนวนวันที่เข้ารับการรักษาผู้ป่วยใน-นอก ให้ชัดเจน (ฉบับจริง)
9. สำเนาใบมรณะบัตร (กรณีเสียชีวิต)

10. หลักฐานการได้รับชดเชยค่าเสียหายจากหน่วยงานอื่น ทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน (ถ้ามี)

11. หนังสือรับรองรายได้จากหน่วยงานต้นสังกัด (กรณีเป็นหน่วยงานอิสระให้หัวหน้าชุมชนผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือออกหนังสือรับรองรายได้ พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำเนาทะเบียนบ้านของบุคคลดังกล่าวด้วย)

12. ใบสรุปค่าใช้จ่ายในการจัดการศพ (กรณีเสียชีวิต)
13. ชื่อวัดที่จัดงานศพ โดยให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจลงชื่อรับรองมาด้วย (กรณีเสียชีวิต)
14. บัญชีทายาทผู้ได้รับความเสียหายพร้อมพยาน 2 คน (กรณีเสียชีวิต)

15. สำเนาคำพิพากษา (ทุกศาล ถ้ามี)

16. หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด

17. หมายชี้/หมายจำคุก

18. หมายปล่อย

19. สัญญาว่าจ้างทนายความ

20. หลักฐานอื่น (แล้วแต่กรณี)

ผู้มีสิทธิยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พระราชบัญญัติค่าทดแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

1. กรณีจำเลยถึงแก่ความตาย ให้ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิตามกฎหมาย ขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

2. กรณีจำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย เป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา (จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย) อาจยื่นคำขอรับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแทนได้ หรือ

3. บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากจำเลยหรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายแล้วแต่กรณี เป็นผู้ยื่นคำขอรับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแทนได้

อุทธรณ์ นาย พ ได้ยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา เนื่องจาก นาย พ ถูกพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลอาญารธนบุรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2546 เรื่องความผิดต่อชีวิต ต่อมาศาลธนบุรีได้มี คำพิพากษายกฟ้อง เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2551 คดีถึงที่สุด

คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30 วรรคหนึ่ง และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2546 ข้อ 6(3)(4)(5) จึงวินิจฉัยค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยดังต่อไปนี้

1. ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2550-4 มิถุนายน 2551 จำนวน 446 วัน อัตราวันละ 200 บาท เป็นจำนวนเงิน 89,200 บาท

2. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ระหว่างถูกดำเนินคดี จำนวน 446 วัน อัตราวันละ 191 บาท เป็นจำนวนเงิน 85,500 บาท

3. ค่าทนายความ เป็นจำนวนเงิน 35,000 บาท รวมเป็นเงินจำนวน 209,386 บาท (สองแสนเก้าพันสามร้อยแปดสิบหกบาทถ้วน)

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (คำวินิจฉัยที่ 772/2552)

สถานที่ยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

1. สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่จำเลยในคดีอาญา เลขที่ 20 หมู่ที่ 3 ชั้น 2 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคาร 10) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
2. สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ภาค 1-4
3. สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ
4. สถานีตำรวจทั่วประเทศ
5. เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ

บทสรุป

สิทธิและเสรีภาพยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนชาวไทย ชาวบ้านผู้ด้อยโอกาสในทุกเรื่อง จึงเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายได้น้อยมาก ในบางครั้งถูกละเมิดก็ยังไม่ทราบว่าปกป้องสิทธิและเสรีภาพนั้นได้อย่างไร หรือบางโอกาสจะต้องใช้สิทธิเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในความทุกข์ทรมานของตน แต่ปล่อยให้ผ่านพ้นไปอย่างน่า

เสียชีวิต จึงไม่สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา จึงได้นำสิทธิตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 มาบอกกล่าว ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แบ่งผู้มีสิทธิตามกฎหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้เสียหายในคดีอาญาตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 ซึ่งผู้เสียหายหรือทายาท หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย จะได้รับค่าตอบแทนตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนจำเลยในคดีอาญา หรือทายาท หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ก็จะได้รับ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในกรณีถูกจำคุกโดยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดในอัตราวันละ 500 บาท (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2559) เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไปได้เข้าถึงสิทธิตามกฎหมายและขนานแนวคิด “ความยุติธรรมกับความยากจน” ของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร มาสรุปรวบยอดส่งท้ายบทความทางนิติศาสตร์ฉบับนี้

“โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาของคนจนที่สำคัญเกิดจาก “โอกาส” ที่แตกต่างกัน ดังนั้น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมจึงไม่สามารถเน้นแต่เรื่อง “ความเท่าเทียมกัน” แต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เพราะการใช้หลัก “เปิดโอกาสให้เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน” นั้น นำมาสู่ความเสียเปรียบสำหรับคนจน ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสมากกว่า ทำให้คนจนมักจะไม่ได้รับความยุติธรรม โดยเฉพาะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความแตกต่างทางสถานะอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการ “ให้แต้มต่อ” และ “เสริมกำลัง” ให้กับคนจนในทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างเร่งด่วน อันจะเป็นการสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ เรื่องการสร้าง “ความมั่นคงของมนุษย์” ซึ่งหัวใจสำคัญคือ “การสร้างเสริมสภาพให้กับคนจนที่จะมีโอกาสได้รับความเป็นธรรมในสังคม” นั้นเอง”

Reference

- Amendment to the Criminal Code Act. (No. 15). (2002). *Government Gazette*. Volume 1, Episode 4, P. 1-3.(In Thai)
- Amendment to the Criminal Code Act (No. 25). (2016). *Government Gazette*. Volume 133, Episode 3, P. 1-5. (In Thai)
- Kasemsan, C. (2013). *Explanation of the Civil and Commercial Code on Heritage*. No. 8, Bangkok: Siam City, Plublish. (In Thai)
- National Police Agency. (2013). Retrieved 2013, September 30, from [http://www.National Police go.th](http://www.NationalPolice.go.th)
- Office of the Judiciary. (August 31, 2015). The letter of the Ministry of Justice 015/49300 Subject: Statistics of criminal proceedings Fiscal year 2010-2013.
- Office of the Attorney General. (June 9, 2015). Letter No. 007 (Sat) / 248 Subject Requesting to submit statistical data The criminal case appeared to the accused sent between 2010 and 2013.
- Pholwan,K. (1995). Human rights development. (3rd Edition) of Bangkok: The Honorable.
- Appeal Court Judgment Red Case No. 1754/2552. (4 March 2011) Re: Act Compensation for victims and compensation and expenses to the defendant in criminal cases. (In Thai)
- Pianlelee, C. (2009). *Claims Non-monetary damage Education law set Civil contract nature and violation And comparative law*. Nontaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)

- Potjanworaphong, N., et al (2017). *Constitution of the Kingdom of Thailand 2017*. Bangkok: Phiraphas. (In Thai)
- The Victim Compensation Act and Compensation and Expenses for Criminal Defendants. (2001). *Government Gazette*. Book 118, Episode 104, P. 46-57. (In Thai)
- The Victim Compensation Act and Compensation and Expenses for Criminal Defendants (Issue 2). (2016). *Government Gazette*. Book 133, Episode 74, P 1-4. (In Thai)
- Watanasawat, K. (1997). *Explanation of Criminal Law Region 1, Type 5*. Bangkok: Thammasat University. (In Thai)

ผู้เขียน

ดร.ธนู ไม้แก้ว

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานสงขลา
47/6 ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลหน้าน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
e-mail : vimol.kua@gmail.com

อาจารย์สมพงศ์ บุญมาก

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานสงขลา
47/6 ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลหน้าน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
e-mail : pongpong_2015@hotmail.com

อาจารย์ไสว คำสุวรรณ

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานสงขลา
47/6 ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลหน้าน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
e-mail : sawai1234@gmail.com